

ÄHTÄRIN SEURAKUNNAN

HAUTAINHOITORAHASTON SÄÄNNÖT

JOHDANTO

Uusi kirkkolaki (652/2023) ja kirkkojärjestys (657/2023) tulevat voimaan 1.7.2023. Aiempi kirkkolaki (1054/1993), kirkkojärjestys (1055/1993) ja kirkon vaalijärjestys (1056/1993) kumoutuvat samaan aikaan.

Kirkkolain 3 luvun 33 §:n mukaan seurakunta voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakunta ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi myös sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon. Hautainhoitorahasto ei ole välttämätön. Hautojen hoitoon saatuja varoja ja varojen käyttöä voidaan hoitaa seurakunnan kirjanpidon yhteydessä. Jos seurakunnalla on hautainhoitorahasto, lainsäädännön uudistus edellyttää hautainhoitorahaston sääntöjen päivittämistä. Kirkkohallitus on laatinut tämän mallin päivittämisen tueksi.

Uuteen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen on tehty huomattavan paljon rakennetta ja pykä-länumerointia koskevia muutoksia. Hautaustoimesta säädetään kirkkolain 3 luvun 28-37 §:ssä. Lisäksi on otettava huomioon asiaa koskevat säännökset muualla lainsäädännössä, kuten hautaustoimilaissa (457/2003). Sopimuksia koskevat soveltuvien osin varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista (228/1929) annetun lain säännökset sekä yleiset sopimusoikeudelliset periaatteet.

Hautainhoitorahaston sääntöihin sisällytetään vain tarpeelliset säännöt. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksiä tai hallinnon sisäisiä määräyksiä ei toisteta. Sopimusehdot sisällytetään vain haudanhoitosopimukseen. Liitteenä on malli haudanhoitosopimukseksi.

Näissä mallisäännöissä käytetään sanaa seurakunta, seurakuntayhtymän ohjesääntöön termi on muutettava tarpeen mukaan. Sama koskee toimielimien nimiä kirkkovaltuusto/yhteinen kirkkovaltuusto sekä kirkkoneuvosto/yhteinen kirkkoneuvosto.

HAUTAINHOITORAHASTON SÄÄNNÖT	1
JOHDANTO	1
HAUTAINHOITORAHASTON SÄÄNNÖT	3
1 § Hautainhoitorahaston tarkoitus	3
2 § Rekisteri hoidettavista haudoista	3
3 § Hautainhoitorahaston varat	3
4 § Hoitokorvaukset	4
5 § Hoitosopimus	4
6 § Voimaantulo	4
PERUSTELUT	5
1 § Hautainhoitorahaston tarkoitus	6
2 § Rekisteri hoidettavista haudoista	6
3 § Hautainhoitorahaston varat	6
4 § Hoitokorvaukset	6
5 § Hoitosopimus	7
6 § Voimaantulo	8

ÄHTÄRIN SEURAKUNNAN HAUTAINHOITORAHASTON SÄÄNNÖT

Ähtärin seurakunnan hautainhoitorahaston säännöt

Hyväksytty kirkkovaltuustossa 29. päivänä marraskuuta 2023.

1 § Hautainhoitorahaston tarkoitus

Seurakunnalla on hautainhoitorahasto korvausta vastaan hoitoon otettujen hautojen hoitamista varten.

Kirkkolaki 3 luku 33 § 2 mom

Haudan hoito

Seurakunta voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakunta ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisen hautojen hoitoon.

2 § Rekisteri hoidettavista haudoista

Hautainhoitorahaston varoilla hoidettavista haudanhoitosopimuksista pidetään rekisteriä, johon merkitään:

- sopimuksen numero,
- sopimusosapuolen nimi ja yhteystiedot,
- haudan sijaintitiedot,
- haudan hoitoaika ja hoitoa koskevat tiedot sekä
- muut tarpeelliset tiedot.

3 § Hautainhoitorahaston varat

Hautainhoitorahaston peruspääoma muodostuu hoitokorvauksista, jotka seurakunta on saanut haudanhoitosopimusten mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Rahaston peruspääomaan kuuluvat myös testamentin tai lahjoituksen perusteella hautojen hoitoon saatu omaisuus. Rahastoa kartutetaan varojen korko-, sijoitus- ja muilla tuotoilla.

Hautainhoitorahaston rahavaroja ja muuta omaisuutta on hoidettava erillään seurakunnan muusta omaisuudesta. Rahaston varoja ei saa käyttää muuhun kuin sen omiin tarkoituksiin.

Rahaston hoidossa pyritään tasapainoiseen talouteen.

Hautainhoitorahaston taloutta hoidetaan ja sen varat sijoitetaan seurakunnan taloussäännön tai mahdollisen sijoitusohjeen mukaisesti.

Jos rahaston varoja lainataan seurakunnalle, rahastolle on maksettava käypä korko.

4 § Hoitokorvaukset

Haudan hoitokorvaus määrätään siten, että maksettu pääoma ja sen korko- tai muut tuotot yhdessä vastaavat hoitokustannuksia sovitulta ajalta.

Hautaustoimilaki 6 § 1 mom

Hautaustoimessa perittävät maksut

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta tai seurakuntayhtymä voi periä maksuja hautasijan luovuttamisesta, hautaamiseen liittyvistä palveluista ja haudan hoidosta. Maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset.

Tässä pykälässä tarkoitettujen maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle.

5 § Hoitosopimus

Sopimus haudan ottamisesta korvausta vastaan seurakunnan hoidettavaksi tehdään kirjallisesti kahtena kappaleena tai sähköisesti tietojärjestelmässä.

Hoitosopimuksessa sovitaan:

- hoidon määräajasta,
- hoitokorvauksesta,
- haudan hoitamiseen kuuluvista tehtävistä, joita voivat olla kesähoito tai 5 vuoden vuosihoido ja
- muista sopimusehdoista.

6 § Voimaantulo

Nämä säännöt tulevat voimaan 1.päivänä joulukuuta 2023.

Näillä säännöillä kumotaan aikaisemmin Ähtärin seurakunnan kirkkovaltuustossa hyväksytyt hautainhoitorahaston säännöt siltä osin kuin ne eivät koske vanhoja haudanhoitosopimuksia koskevia määräyksiä.

PERUSTELUT

Hautaustoimilain (457/2003) mukaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä on velvollisuus ylläpitää yleisiä hautausmaita. Lain keskeisiä lähtökohtia ovat arvokkuuden ja kunnioittavuuden vaatimukset hautausmaan hoidossa sekä vainajan katsomuksen kunnioittaminen.

Hautausmaan ylläpitäjä vastaa hautausmaan hoitamisesta. Hautausmaalle laaditaan kirkkojärjestyksen 3 luvun 58 §:n mukainen hoitosuunnitelma, jossa määritellään, mitkä tehtävät kuuluvat seurakunnalle ja mitkä hautaoikeuden haltijalle. Verovaroja ei saa käyttää yksittäisten hautojen hoitoon. Poikkeuksen tästä muodostaa kirkkolain 3 luvun 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu seurakunnan kannalta tärkeän vainajan muiston vaaliminen, jolloin seurakunta voi ottaa haudan hoidon vastattavakseen. Kirkkovaltuusto voi myös päättää, että hautausmaalla tai sen osalla olevien hautojen perushoito tapahtuu seurakunnan kustannuksella.

Yksittäisen haudan hoitamisesta vastaa hautaoikeuden haltija kirkkolain 3 luvun 33 §:n mukaisesti. Hautaoikeuden haltijan tulee hoitaa hautausmaahan arvon mukaisesti. Haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista määrätään hautaustoimen ohjesäännössä.

Hautainhoitorahaston perustaminen ei ole pakollista. Yli vuoden mittaisia haudanhoitosopimuksia on mahdollista hoitaa ilman hautainhoitorahastoa. Tällöin sopimukseen liittyvä kirjanpito hoidetaan osana seurakunnan kirjanpitoa. Saadut maksut kirjataan taseeseen ennakomaksuiksi ja vuotuinen osuus siirretään tuloslaskelmaan vastaamaan vuotuisia hoitokustannuksia. Hautaustoimen pääluokkaan tehtävälueelle Haudanhoitosopimukset avataan tätä varten oma kustannuspaikka. Kirkkohallitus on antanut ohjeet kirjaamistavasta (Sakasti-intrassa kohdassa Hallinto ja talous/Seurakuntatalous/Taloushallinnon ohjeet/Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito).

Hautainhoitorahastosta säädetään kirkkolain 3 luvun 33 §:n 2 momentissa. Hautainhoitorahastosta vastaaminen on osa talouden ja omaisuuden hoitoa, josta seurakunnassa vastaa kirkkoneuvosto. Asiasta ei tarvita erillistä määräystä hautainhoitorahaston sääntöihin. Päätösvallan delegoimisesta voidaan määrätä ohje- tai johtosäännössä. Rahaston tilintarkastajina ovat seurakunnan tilintarkastajat.

Seurakuntayhtymässä hautaustoimi kuuluu yleensä seurakuntayhtymän vastuulle sillä perusteella, että se on siirretty perussäännössä seurakuntayhtymän toimivaltaan kuuluvaksi kirkkolain 3 luvun 15 §:n 3 momentin nojalla. Hautainhoitorahastossa on kyse talouden ja omaisuuden hoitamisesta, joka kirkkolain 3 luvun 15 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kuuluu aina seurakuntayhtymän vastuulle.

1 § Hautainhoitorahaston tarkoitus

Seurakunta voi kirkkolain 3 luvun 33 §:n 2 momentin säännöksen mukaan sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon. Rahaston säännöt hyväksyy kirkkovaltuusto.

Kirkkolain 3 luvun 33 §:n 2 momentin mukaan sopimus haudan hoitamisesta tehdään hautaoikeuden haltijan kanssa. Jos toimivaltaista hautaoikeuden haltijaa ei ole valittu tai määrätty, seurakunta voi harkita sopimuksen tekemistä muunkin henkilön kanssa, jolla on oikeus tulla haudatuksi hautaan tai jonka omainen on haudattu hautaan. Tällöin haudanhoitosopimukseen voidaan ottaa ehto, jonka mukaan seurakunta voi irtisanoa sopimuksen ja palauttaa jäljellä olevan hoitokorvauksen, jos toimivaltainen hautaoikeuden haltija ei hyväksy tehtyä haudanhoitosopimusta.

2 § Rekisteri hoidettavista haudoista

Pykälän mukaan haudanhoitosopimuksista pidetään rekisteriä, johon merkitään sopimuksen tiedot. Muina tarpeellisina tietoina voidaan merkitä esimerkiksi haudan jäljellä oleva hallinta-aika, sillä haudanhoitosopimuksen kesto ei saa ylittää hautaoikeuden voimassaoloaikaa. Luettelo sisältää henkilötietoja, joiden käsittelemisessä on otettava huomioon henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskeva lainsäädäntö.

3 § Hautainhoitorahaston varat

Hautainhoitorahaston varoja ovat maksettu pääoma eli sopimusten ja sitoumusten mukaiset hoitokorvaukset sekä niiden tuotto. Korko- ja sijoitustuottojen lisäksi rahastoa voidaan kartuttaa esimerkiksi vuokratuotoilla. Kirkkohallituksen hoitosopimushautoja koskevat taloushallinnon ohjeet löytyvät Sakasti-intrasta kohdasta Hallinto ja talous/Seurakuntatalous/Taloushallinnon ohjeet/Haudanhoitosopimusten hallinnointi ja kirjanpito. Haudan hoitoa varten vastaanotettuja hoitokorvauksia ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen, kuten hautausmaan yleishoitoon.

Hautainhoitorahaston hoidossa pyritään tasapainoiseen talouteen, ei varojen kartuttamiseen huomattavasti yli tarpeen. Hautojen hoitoon saatujen varojen ja hautainhoitovastuiden suhdetta tulee sen vuoksi tarkastella tilinpäätöksen yhteydessä vuosittain. Jos rahasto on hyvin ali- tai ylikatteinen, talousarviossa tulee tehdä selkoa siitä, miten tilanne pyritään tasa-painottamaan. Keinoja yli-/alikatteisuuden korjaamiseksi on esitetty edellisessä kappaleessa mainitussa ohjeessa.

4 § Hoitokorvaukset

Verovaroja ei saa käyttää yksittäisten hautojen hoitoon kirkkolain 3 luvun 33 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Hautaustoimilain 6 §:n 1 ja 2 momentin mukaan haudan

hoidosta perittävät maksut saavat olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ja maksujen perusteet ovat kaikille samat. Haudan hoitokorvaus määritetään siten, että maksettu pääoma ja sen tuotto yhteensä vastaavat hoitokustannuksia sovitulta ajalta.

Hoitokustannuksiin sisällytetään esimerkiksi työnjohdon ja rahaston hallinnon aiheuttamat menot. Hoitomaksua määritettäessä otetaan huomioon sekä hautojen välittömät hoitokulut että hautainhoitorahaston hallinnosta aiheutuvat välilliset kulut, esim. haudanhoitosopimusten osuus hallinto- ja kiinteistökuluista. Välittömiin ja välillisiin kuluihin luettavia kuluja on selvitetty tarkemmin Sakasti-intrassa kohdassa Hallinto ja talous/Seurakuntatalous/Taloushallinnon ohjeet/Kustannusten kohdentaminen seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä.

5 § Hoitosopimus

Haudanhoitosopimus on julkisoikeudellinen sopimus, jota koskevat riidat käsitellään hallintoriitana hallinto-oikeudessa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaan. Sopimukseen sovelletaan soveltuvin osin lakia varallisuus oikeudellisista oikeustoimista (228/1929, ns. oikeustoimilaki). Malli haudanhoitosopimukseksi ja sen yleisiksi ehdoiksi on liitteenä (liite 1).

Haudanhoitosopimus tehdään kahtena kappaleena kirjallisesti. Tehdyistä sopimuksista pidetään rekisteriä (ks. 2 §). Haudanhoitosopimus on aina määräaikainen ja se on mahdollista tehdä enintään hautaoikeuden voimassaoloajalle. Suositus on, että sopimus tehdään enintään kymmenen vuoden ajaksi kerrallaan.

Sopimuksessa sovitaan haudanhoitoon kuuluvat tehtävät, joita voivat olla esimerkiksi kukkien istuttaminen, hoito ja kastelu, nurmikon kylväminen ja leikkaaminen, rikkaruohojen ja roskien poistaminen sekä muut mahdolliset tehtävät. Kesä- ja talvihoitoon kuuluvat tehtävät voidaan erotella.

Oikeuskäytännössä on katsottu, että pitkissä määräaikaisissa hoitosopimuksissa hoitotasoa on mahdollista alentaa, kun päätöksessä on asianmukaisesti otettu huomioon pitkäaikaiset hoitosopimukset ja sitoumusten nojalla suoritettavassa hautojen hoidossa edellytettävä yhdenvertaisuus (KHO 2213/45/78). Pitkien hoitosopimusten kestoa on voitu myös lyhentää (KHO 4663/45/83). Kohtuuttomaksi muodostunutta sopimusehtoa voidaan tuomioistuimen päätöksellä sovitella tai jättää se huomioon ottamatta oikeustoimilain 36 §:n perusteella.

Haudanhoitosopimukseen sisällytetään yleisenä sopimusehtona kohta, jonka mukaan seurakunnalla on oikeus laskea hoidon tasoa tai lyhentää hoitoaikaa, jos maksettu hoitomaksu ei riitä sovitun hoitotason ylläpitämiseen. Sopimukseen sisällytetään myös ehto, jonka mukaan seurakunta on oikeutettu alentamaan haudan hoidon tasoa alun perin sovitusta tai lyhentämään hoitoaikaa, jos hautaoikeuden haltija muuttaa haudan asua ilman kirkkoneuvoston tai muun asianomaisen viranomaisen lupaa siten, että se oleellisesti vaikuttaa haudan hoitoon.

Sopimukseen sisällytetään vastuunrajoituslauseke, jonka mukaan seurakunta ei vastaa vahingosta, jonka aiheuttavat sota, ilkivalta, poikkeukselliset sääolosuhteet tai muut seurakunnasta riippumattomat syyt.

Korkein hallinto-oikeus katsoi ratkaisussaan (KHO 2014:64), että seurakuntayhtymä ei voinut irtisanoa sitovia ainaishoitosopimuksia, kun se ei ollut osoittanut, että ainaishoitosopimuksesta saadut pääomat ja korkotuotot olisi tosiasiallisesti käytetty kokonaan loppuun. Näin ollen aikaisempien ainaishoitosopimusten sopimusluonteiset sitoumukset sitovat antajaansa edelleen vanhan pääsäännön mukaisesti. KHO totesi ratkaisussaan, että seurakuntayhtymä voi vapautua haudan ainaishoitoa koskevasta sitoumuksestaan vain osoittamalla, ettei se kykene täyttämään haudanhoitositoumuksen asettamia velvoitteita sen vuoksi, että pääoma ja sen tuotto on tosiasiallisesti käytetty kokonaan loppuun.

Päätöksen tiedoksiannosta hautaa koskevassa asiassa säädetään kirkkolain 10 luvun 26 §:ssä.

6 § Voimaantulo

Uuden kirkkolain voimaantulo ei vaikuta vanhojen määräaikaisten ja ainaisten hoitosopimusten osalta seurakunnan ja haudanhoitosopimuksen tekijän väliseen sopimussuhteeseen. Kirkkolain 13 luvun 8 §:n säännöksillä on turvattu vanhoja ainaishautoja koskevat oikeudet. Hautainhoitorahaston vanhoja sääntöjä ei kumota siltä osin, kuin ne koskevat vanhoja hoitosopimuksia.

LIITE 1 Malli haudanhoitosopimukseksi

HAUDANHOITOSOPIMUS

Nro.....

Sopimuksen osapuolet

..... seurakunta

ja

.....(etu- ja sukunimi)

.....(yhteystiedot)

Sopimuksen osapuolet ovat tehneet yhdessä seuraavan haudanhoitosopimuksen:

Haudan sijainti ja hautapaikkojen lukumäärä:

- hautausmaan nimi
- osaston nro
- rivin nro
- haudan nro
- hautapaikkoja kpl

Hoitoaika -

Hoitokorvaus €

Hoitoon sisältyvät tehtävät:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Muut ehdot:

.....

.....

.....

Sopimukseen sovelletaan lisäksi liitteenä olevia yleisiä sopimusehtoja.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitukset

Seurakunta

Sopimuksen osapuoli

.....
Nimenselvennys

- Sopimusajan päättyessä seurakunta voi lähettää tarjouksen tämän sopimuksen mukaista hautaa koskevasta haudanhoitosopimuksesta uudelle määräajalle sähköpostiosoitteeseen:

.....

Haudanhoitosopimusten yleiset sopimusehdot

1. Seurakunnan saamat hautainhoitomaksut merkitään joko omana taseyksikkönä hoidettavaan hautainhoitorahastoon tai osaksi seurakunnan kirjanpitoa tehtäväalueelle Haudanhoitosopimukset niitä varten perustettavalle erilliselle kustannuspaikalle. Seurakunta vastaa haudanhoitosopimusten velvoitteista ainoastaan hautainhoitorahaston varoilla.
2. Haudan hoitamiseen käytetään maksettu hoitokorvaus sekä sille kertynyt tuotto.
3. Haudanhoidon kustannuksiin kuuluvat varsinaisen hoitotyön lisäksi työnjohdosta, koneista ja laitteista, suunnittelusta sekä rahaston hallinnosta aiheutuvat menot.
4. Hoito ei sisällä hautamuistomerkin kunnossapitoa, oikaisua eikä reunakiven oikomista.
5. Seurakunta on oikeutettu alentamaan haudan hoidon tasoa alun perin sovitusta tai lyhentämään hoitoaikaa, jos hoitokustannukset nousevat oletettua enemmän.
6. Jos hautaoikeuden haltija muuttaa haudan ulkoasua siten, että se oleellisesti vaikuttaa haudan hoitoon, siitä voidaan antaa huomautus. Seurakunnalla on tällöin myös oikeus alentaa haudan hoidon tasoa alun perin sovitusta tai lyhentää hoitoaikaa.
7. Kohdassa 5 ja 6 tarkoitetusta hoitotavan muutoksesta on ilmoitettava sopimuksen tekijälle kuukauden kuluessa.
8. Seurakunta ei vastaa vahingosta, joka aiheutuu seurakunnasta riippumattomasta ja sen toimintaan olennaisesti vaikuttavasta häiriöstä, poikkeuksellisesta luonnonilmiöstä, muusta ylivoimaisesta esteestä tai kolmannen osapuolen aiheuttamasta vahingosta.
9. Jos hautaoikeuden haltijaa ei ole valittu tai määrätty, seurakunta voi tehdä haudanhoitosopimuksen muun henkilön kanssa, jolla on oikeus tulla haudatuksi hautaan tai jonka omainen on haudattu hautaan. Jos toimivaltainen hautaoikeuden haltija ei hyväksy tehtyä sopimusta, seurakunnalla on oikeus irtisanoa sopimus ja palauttaa jäljellä oleva hoitokorvaus sopimuksen osapuolelle.